

ÜGYELETES BABÁBÓL BABA- ÜGYELETES

SZERENCSI ÉVÁVAL BESZÉLGET
CSERHALMI IMRE

Másfélszobás budai örök-
kás, forró kávé, csend. Figyel.
– Azt jöttem megkérdezni,
hogyan hol van mostanában?

– A pályán?

– Ott is. És egyáltalán.

– Nézze, én nem mutogatom magam. Nem tudok színésznőként a színpadon kívül is kapcsolatokat teremteni. Nem élek olyasfajta társasági életet, amellyel színészi pályámat egyengethetném, nem ápolok ismeretségeket csak azért, mert esetleg szerződést, filmszerepet eredményezhetnek, nem tartozom klikkekhez, nem járok premierekre...

– *Ügyetlen hozzá vagy büszke?*

– Mindkettő. De nem kesergek emiatt, mert én így érzem magam jól, ilyen vagyok.

– *Milyen?*

– Szerencsétlen alkat, ahogy Várkonyi Zoltán mondta. Az ő osztályában végeztem a főiskolán. Nagyon megsértődtem ezért a mondatáért, de ma már tudom, hogy igaza volt.

– *Ma már? Hát hány éves?*

– Harminchét. Ez fontos?

– *Igaza van, nem fontos. De miért szerencsétlen?*

– Mert a külsőm és a belsőm nincs összhangban. Kívül kislány, romantikus nő, belül pedig...

– *Belül racionális és ke-
mény? Talán férfias?*

– Talán valóban férfias, igen.

– *És a belsejét őrzi inkább vagy a külsejét?*

– Azt, ami belül vagyok. A szépség ugyanis mulandó. Nekem tehát hozzá kell érnem a szerepeimhez.

– *Nem gondolja, hogy túl sok nagy szerep ment el maga mellett? A klasszikus szerepek közül talán mind.*

– Játszottam a Pillantás a hídról, a Salemi boszorkányok nagy női szerepét, sok színes, érdekes, sőt zenés szerepet kaptam, Miskolcon még leszbikus alkoholistát is játszottam, de klasszikusokat valóban nem.

– *A főiskola után a József Attila Színházhoz szerződött, onnan két évre Miskolcra, aztán vissza a József Attilához,*

a mostani évadban már a Népszínházhoz tartozik. Van magyarázata erre az útvonalra?

– *Hogyne. Nem vagyok az a színész, aki „ide nekem az oroszlánt is” mottóval él, még sohasem kértem például szerepet. De az elviselhetetlen, ha nincs szükség rám. Még a mai világban sem, amikor pedig szerintem senkire sincs igazán szükség. A színészek ülnek egy státusban és várnak. A legszívesebben szabadúszó lennék, évente egy szerepre elszerződnék valahová, valami örömmel végzett munkára. De ezt a luxust nem engedhetem meg magamnak, a biztos havi-bért nem nélkülözhetem.*

– *És a Népszínházban jobb?*

– *Korábbi jó tapasztalataim alapján bízom Miskolcban, az igazgatóban. A többit majd meglátjuk.*

– Mikor tévezett utoljára?
– Minden hónapban, a Tizen Túliak Társaságában.
– De az inkább csak a tizenhaton aluliaké. Felnőttek számára az Abigél volt az utolsó?

– Sejttem, mit akar kérdezni, hadd feleljek kérdés nélkül: most valóban hullámvölgyben vagyok. Valamikor Keleti Mártonnál kezdtem a filmezést a Bob herceggel, de az Abigél volt az igazán nagy siker, amely több hazai és külföldi elismerést hozott. Aztán valahogy csend lett.

– Mert nem jár megfelelő társaságba, premierekre...

– Szerencse is kell a dologhoz, azt hiszem. Sok évvel ezelőtt valami haknit próbálni bementem a Tháliába, amelynek előcsarnokán áthaladva meglátott Kazimir: „Jé, maga még él?” És még azon a nyáron szerepeltem a Körszínházban. Egyszer kaptam Jancsótól egy forgatókönyvet, amelyben a nőnek akadt vetkőznivalója, elég. Nem vagyok prűd, és kész vagyok vetkőzni, ha annak a drámai igazsághoz, a művészi ábrázoláshoz megítélésem szerint valóban köze van. A forgatókönyv szerint ezt a nőt halálraitélték és az volt a kívánsága, hogy a kivégzése előtt szeretkezhessem, ha jól emlékszem, az egyik börtönőrrel. Ezt drámailag indokoltnak tartom, ez rendben van. Megkérdeztem Jancsót, hogy csak azokon a helyeken kellene-e vetkőznöm, amelyeket a forgatókönyv indokoltan megjelöl? Azt mondta, ilyesmit nem tud előre garantálni. Hát visszaadtam. Én, a Jancsónak! Bizonyára túlságosan merész dolog volt ez tőlem. Persze az is aggasztott, hogy ha a közönség engem Abigélként megkedvelt, esetleg csalódik, ha egy filmben minduntalan levetkőzve lát. Félre ne értse, nem gondolok az ilyen esetekről semmit, csak éppen érzékeltetni akartam, hogy a szerencse is számít.

– A magánéletben is?

– Nem szeretnék bölcsességeket fogalmazni, úgysis a ténynek érdeklék, igaz?

– Amennyire, bizonyára, az olvasókat is.

– Nos, Szakácsi Sándor volt az első férjem.

– Osztyáltársak voltak, ugye?

– Igen, a kapcsolatunk 1969-ben kezdődött, de csak hét évvel később házasodtunk össze, hogy aztán egy évvel később szétmenjünk.

– Elváltak?

– Nem azonnal, csak akkor, amikor szükség volt rá. Hogy férjhez tudjak menni a mostani férjemhez.

– Mi történt az első házasságával?

– Elfáradt a kapcsolatunk. Valószínűleg túlságosan fiatalon és korán kötöttük le egymást. Második férjem urológus-sebész és van egy kisfiam, Imre, akit harmincnégy évesen szültem.

– Az anyaság is megakasztotta a pályán?

– Nem igazán. Mindössze tíz hónapig voltam távol a munkámtól, azóta, csak úgy mint bármelyik magyar anyuka, naponta szállítom bölcsődébe, óvodába a fiamat.

– Gorombának tetszhet a kérdésem, de nem az: mire jó magának ez a család?

– Az érzelmi kötődésre mindenekelőtt, ez természetes. Továbbá vallom, hogy a nőnek anyává kell lennie, enélkül a nő élete nem lehet teljes. És hát nagy dolog, hogy van egy fontos közösség, amelyben nem vagyok kiszolgáltatott, hiszen a szakmám természete, sőt a színpad törvényei szerint a pályámon amúgy is kiszolgáltatva kell élnem.

– Vezet háztartást?

– Természetesen. Mindent én csinállok.

– És ez jó? Nem félti tőle az emancipáltságát?

– Az emancipáltságot ne keverjük össze a lustasággal. Én boldogan töltöm tavasztól késő őszig a hétvégeket a családommal a vízen, mert a férjem nagy hobbija a motorcsónak s ez ügyben országos bajnoki címeknek is a tulajdonosa. Én is „megülöm” a motorcsónakot, sőt a vízisi is megy valamennyire.

– Jó anyának tartja magát?

– Igen, azt hiszem.

– És jó feleségnek is?

– Az ember olyan, amilyen. Én férfias vagyok általában, tehát lehet, hogy nem vagyok úgy nőies a házasságomban, ahogy az úgynevezett okos asszonyok. Tehát ha nekem valami bajom van, nem sokat kerülgetem a dolgot, hanem durr bele. És attól megkönnyebbülök.

– Nem önzés ez?

– Dehogynem. De hát maga mondta, hogy férfias vagyok. Az asszonyok, ha valamit el akarnak érni, akár csak gyengédséget is, többnyire azzal kezdik, hogy dicsérik a férjüket. A férfit mindig dicsérni kell, ez ősi szabály, minden nő ösztönösen tudja. Én erre nemigen vagyok kapható, én nem szeretem ravaszkodással elérni, amire szükségem van. Ez nem jelenti azt, hogy nem vállalom alkalmazkodást, sőt kompromisszumokat is.

– Vagyis kemény.

– Nem, nem, én nő vagyok teljesen. Csak talán egyszerűen őszintébb, mint ahogy a férfiak általában elviselik.

– És a férje?

– Egyelőre elviseli. Jó férj. És legyünk őszinték, ha egy férfi nem iszik, nem dohányzik, nem kószál el, szereti a gyereket, az otthonát, az majdnem tökéletes! Nem vagyok igénytelen, de a földön járok, és nem vagyok naiv, noha talán annak látszom.

– Fischer Sándor, aki beszédtanárként nemzedékeket nevelt a főiskolán, annak idején azt mondogatta magának, hogy csiviteljen.

– Mert ez illett volna a külsőmhöz. De hát nekem mélybarna hangom van, ugye?

– És domináns színe a fekete.

– Nem ezek az igazán jelentős dolgok. Az a fontos, hogy az ember tréningben maradjon arra a pillanatra, amikor esetleg versenyre invitálják. Ez nem könnyű, de nem is lehetetlen. Régóta csinálom.

– Soha, egyetlen pillanatban sem, mondjuk csak a kis-

párnájának elzokogva sem gondolt arra, hogy szakmai hullámvölgyének tehetségbeli hiánya az oka?

– Természetesen tele vagyok kételyekkel önmagamról illetően, de csak akkor, amikor dolgozom. Amikor birkózom a feladattal. Egyébként sem zokogva élek. Egyszer együtt forgattunk filmet Fertődön Ruttkai Évával. Az egyik este bementem hozzá és azt mondtam: „Adok neked egy tanácsot. Mindig úgy élj, mintha az életed utolsó tíz percét élnéd.” Hát én erre törekszem. Ez részint méltóságot, tartást ad, részint pedig szüntelenül arra ösztönöz, hogy tartalmassá tegyem az életemet, beleértve minden örömöt is, ami csak lehetséges.

– Ebben az is benne lehet, amit a Jancsó-féle halálraitélt nő kívánt?

– Nincsenek ilyen problémáim, de elvben minden benne lehet, mert a lényeg a nyitottság. Hogy az ember nem bezárul, hanem mindinkább kitarul önnön élete, a lehetőségei és a feladatai előtt.

– Tehát az egykori ügyeletes babából nem lett baba-ügyeletes.

– Nem. Én csak felnőtt ember lettem, azt hiszem. Tudja, miközben az úgynevezett rendezői színház térhódításának következményeként nálunk a színész személyisége szüntelenül háttérbe szorul, én elmondhatom, hogy a pályafutásom során nagyon kevés rendezői instrukciót kaptam. Ezek hiányoznak is. De az élettemhez az instrukciókat magam igyekeztem megtalálni. És ez a legfontosabb. Az már csak külön ajándék a sorsnak, hogy úton-útfélen megszólítanak idegen emberek: „Jaj, de rég nem láttuk, kedveském, hát maga hová tűnt?”

– A Népszínházban, eleinte vendégként, abban a darabban játszott, amelynek a címe: Aki mer, az nyer.

– Azt, hogy erre utal, jókívánságnak fogom fel. Köszönöm.

Fotó: BALLA DEMETER